

CPMU News

Customs Policy Monitoring Unit

สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร
ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์

การป้องกันและปราบปราม
การลักลอบขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์
(e-waste)

© Stas Ostrikov, Unsplash

สวัสดีค่ะ ท่านผู้อ่าน

ปัญหาการลักลอบขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ (e-waste) ข้ามพรมแดนกำลังทวีความรุนแรงและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากในทศวรรษที่ผ่านมา ทุกประเทศมีการใช้งานสินค้าอิเล็กทรอนิกส์เป็นจำนวนมาก และส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีอายุการใช้งานสั้น ส่งผลให้มีขยะอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นมหาศาล ยิ่งไปกว่านั้น ขยะเหล่านี้มีค่าใช้จ่ายในการกำจัดสูงในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภูมิภาคอเมริกาเหนือ และภูมิภาคยุโรป จึงมีการลักลอบขนส่งขยะเพื่อนำมากำจัดอย่างผิดกฎหมายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สังเกตได้จากสถิติการตรวจยึดขยะอันตรายของกรมศุลกากรที่พุ่งสูงมากกว่า 9 ล้านกิโลกรัม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ทั้งนี้ ในช่วงปี 2565-2568 (2022-2025) องค์การระหว่างประเทศได้พยายามปรับปรุงข้อกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยองค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization: WCO) ได้กำหนดพิภคศุลกากรของขยะอิเล็กทรอนิกส์ และดำเนินปฏิบัติการ DEMETER (Operation DEMETER) เพื่อช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการสกัดกั้นการลักลอบขนส่งขยะอันตราย และสำนักเลขาธิการอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของเสียอันตรายและการกำจัด (Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal: Basel Convention) ได้แก้ไขข้อบทเพื่อยกระดับความเข้มงวดของกระบวนการแจ้งข้อมูลและขอความยินยอมล่วงหน้า (Prior Informed Consent: PIC)

จดหมายข่าวศุลกากร CPMU News ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอข้อมูลความเคลื่อนไหวล่าสุดในด้านการควบคุมการขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ที่ครอบคลุมตั้งแต่พัฒนาการของกรอบกฎหมายระหว่างประเทศ การถอดบทเรียนจากกรณีศึกษาของหน่วยงานศุลกากรต่างประเทศ ไปจนถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อเตรียมความพร้อมให้กรมศุลกากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถพัฒนากรอบการควบคุมการขนส่งขยะอันตรายในยุคเศรษฐกิจหมุนเวียนได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

บราลี รัตนปิณฑะ

บรรณาธิการที่ปรึกษา

นางสาวบราลี รัตนปิณฑะ
อัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร)

นายภัสสรศรีรัฐ นิลพันธ์
อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายศุลกากร)

นายอศวรรธฐ์ เกิดสังข์
เลขาธิการเอก (ฝ่ายศุลกากร)

กองบรรณาธิการ

นายกรวีร์ ทองอินท์
เจ้าหน้าที่โครงการ Customs Policy
Monitoring Unit

จัดทำโดย

สำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร
ประจำสถานเอกอัครราชทูต
ณ กรุงบรัสเซลส์

Office of Customs Affairs
Royal Thai Embassy, Brussels

Drève du Rembucher 89
1170 Brussels, Belgium
Tel. +32 2 660 5759
Email: thaicustoms@thaicustoms.be

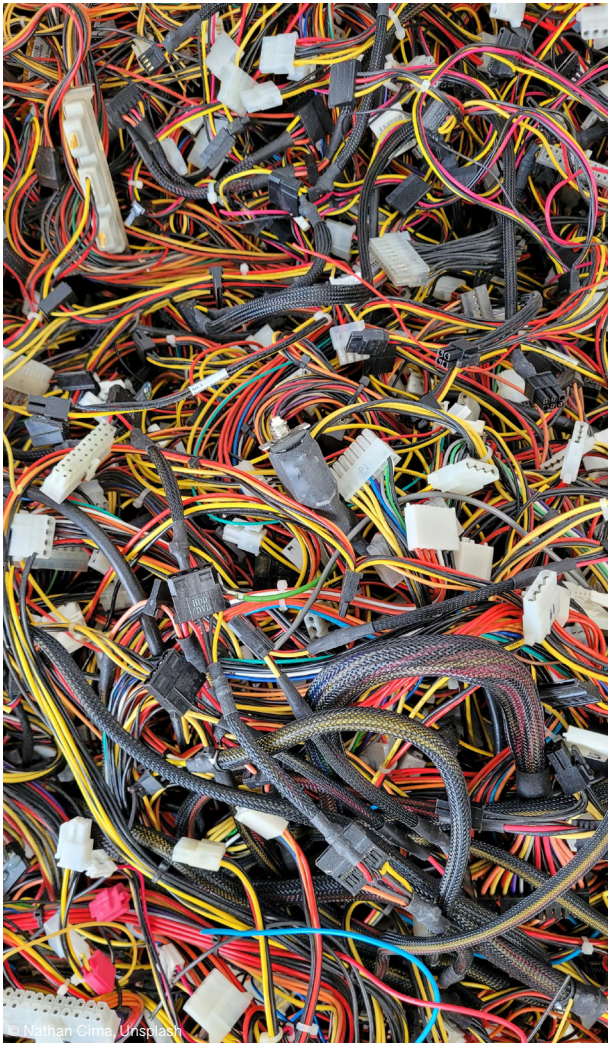
ท่านผู้อ่านสามารถติดตาม
CPMU News ฉบับอื่น ๆ ได้ที่
<http://brussels.customs.go.th>
หัวข้อ: CPMU News

สารบัญ

01

บทความประจำเดือน

สถานการณ์การลักลอบขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ (e-waste)	1
กรอบกฎหมายและมาตรฐานสากลฉบับปรับปรุงใหม่	4
ความท้าทายในการควบคุมขยะอิเล็กทรอนิกส์ และกรณีศึกษาจากหน่วยงานในต่างประเทศ	8
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการยกระดับการปฏิบัติงานสำหรับศุลกากรไทย	13

02

รายงานความเคลื่อนไหว

ฝรั่งเศสเริ่มเก็บค่าธรรมเนียมสินค้า Ultra-Fast Fashion	17
กฎหมายการปฏิรูปสหภาพศุลกากรยุโรป มีผลใช้บังคับอย่างเป็นทางการ	18
CBP เตรียมยกระดับการเปิดเผยข้อมูลเพื่อความโปร่งใสของห่วงโซ่อุปทาน	19
WCO และศุลกากรอุซเบกิสถาน จัดการประชุม Global Canine Forum ครั้งที่ 7	20

03

ข่าวกิจกรรมสำนักงาน

งานเลี้ยงรับรองเนื่องในโอกาสวันชาติมาเลเซีย	21
กิจกรรม WTO Trade and Tech Day 2026 ณ องค์การการค้าโลก	22
การประชุมคณะกรรมการบริหารทีมประเทศไทย ประจำกรุงบรัสเซลส์ ครั้งที่ 4/2569	23
พิธีบำเพ็ญกุศลสวดวาระ (ครบ 100 วัน) เพื่ออุทิศถวายเป็นพระกุศลแด่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา	24
การประชุมคณะกรรมการบริหาร (ทีมประเทศไทย) ในเนเธอร์แลนด์ ครั้งที่ 1/2569	25
กิจกรรม Working Dinner กับเลขาธิการ WCO อธิบดีกรมศุลกากรเบลเยียม และผู้บริหาร DHL Global	26

สถานการณ์การลักลอบขนส่ง ขยะอิเล็กทรอนิกส์ (e-waste)

การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารส่งผลให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์มือถือ Smart Phone แพงวงจร ชิป เครื่องคอมพิวเตอร์ แบตเตอรี่ เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์และมีการใช้งานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม สินค้าเหล่านี้กลับมีอายุการใช้งานหรือวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ (Product Lifecycle) ที่สั้นลง ส่งผลให้ปริมาณซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ หรือขยะอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Waste: e-waste) เพิ่มขึ้นอย่างทวีคูณจนกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ร้ายแรงที่สุดประการหนึ่งของโลก

ข้อมูลจากรายงาน The Global e-waste Monitor ในปี 2567 (2024) บ่งชี้ว่า ปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ทั่วโลกมีแนวโน้มที่จะพุ่งสูงมากกว่า 60 ล้านเมตริกตันต่อปี ในขณะที่อัตราการเก็บรวบรวมเพื่อนำไปรีไซเคิลอย่างถูกต้องตามมาตรฐานสากลยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 25 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงช่องโหว่ขนาดใหญ่ในการบริหารจัดการขยะอันตราย และสามารถอนุมานได้ว่าขยะอิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่มิยังมิได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม

จุดเปลี่ยนสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทานขยะโลกเกิดขึ้นในปี 2561 (2018) เมื่อรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนประกาศใช้นโยบาย National Sword เพื่อสั่งห้ามการนำเข้าขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายหลายประเภทอย่างเข้มงวด นโยบายดังกล่าวส่งผลกระทบให้ขบวนการลักลอบขนส่งขยะอันตรายข้ามพรมแดนและผู้ส่งออกขยะอันตรายในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ต้องเร่งหาจุดหมายปลายทางใหม่ที่มีกฎระเบียบหละหลวมกว่า ทิศทางการขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์จึงถูกเปลี่ยนเส้นทาง (Rerouting) เข้ามาสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะประเทศไทย มาเลเซีย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งถึงแม้ว่ารัฐบาลของประเทศในภูมิภาคอาเซียนจะมีความพยายามในการออกกฎหมายห้ามนำเข้า แต่ขบวนการเหล่านี้ได้พัฒนากลวิธีในการฉ้อฉลและซุกซ่อนเพื่อลักลอบนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาในภูมิภาคได้อย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 กรมศุลกากรไทยได้ตรวจยึดขยะอันตรายมาแล้วมากกว่า 9 ล้านกิโลกรัม

การลักลอบนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบในมิติสิ่งแวดล้อมและมิติเศรษฐกิจ ดังนี้

- **มิติด้านสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัย**

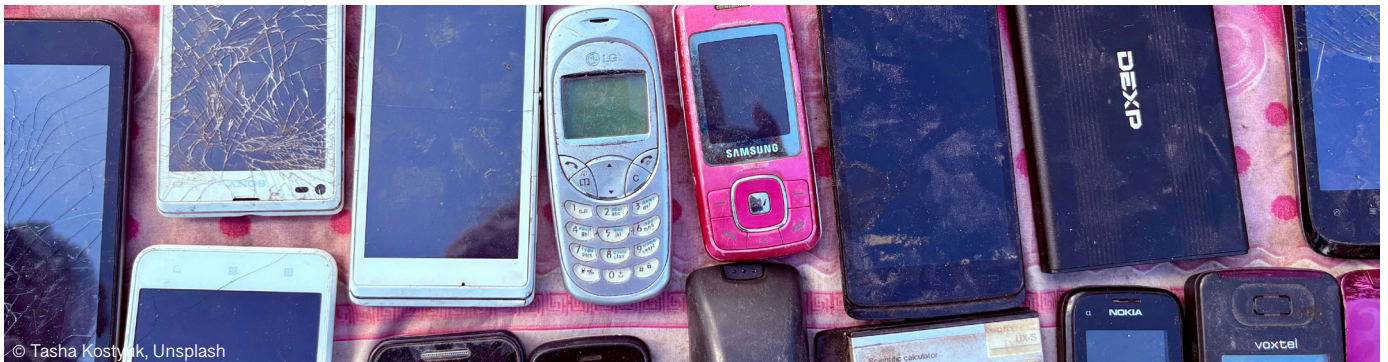
ขยะอิเล็กทรอนิกส์ประกอบไปด้วยสารโลหะหนักที่เป็นพิษสูง เช่น ตะกั่วปรอท แคดเมียม และสารหน่วงการติดไฟ (Flame Retardant) ขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกลักลอบนำเข้ามาเหล่านี้มักถูกส่งไปให้เครือข่ายจัดการขยะนอกระบบ (Informal Sector) หรือ ซาเล้ง ซึ่งขาดแคลนเทคโนโลยีในการบำบัดขยะอย่างปลอดภัยตามหลักนิเวศวิทยา (Environmentally Sound Management: ESM) และมักใช้กระบวนการสกัดโลหะมีค่าแบบดั้งเดิม เช่น การเผาสายไฟเพื่อคัดแยกทองแดง หรือการใช้กรดล้างแผงวงจรเพื่อสกัดทองคำ ก่อให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษในดิน แหล่งน้ำบาดาล และปลดปล่อยก๊าซพิษไดออกซิน (Dioxin) สู่อากาศ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุขอนามัยของประชาชนในพื้นที่โดยรอบ

- **มิติด้านเศรษฐกิจ**

แม้การสกัดแร่ธาตุและโลหะมีค่าจากขยะอิเล็กทรอนิกส์ (Urban Mining) จะสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ในระยะสั้น แต่ต้นทุนแฝงที่ประเทศต้องแบกรับจากความสูญเสียทางระบบนิเวศ และงบประมาณภาครัฐที่ต้องนำมาใช้ฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน (Site Remediation) นั้นสูงกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับหลายเท่าตัว นอกจากนี้ การปล่อยให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศทะลักเข้าสู่ตลาดภายใน ยังเป็นการทำลายขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมรีไซเคิลที่ถูกกฎหมายภายในประเทศ ซึ่งต้องลงทุนสูงในด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม

เพื่อรับมือกับวิกฤตการณ์ดังกล่าว องค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization: WCO) ได้ส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ด้วยการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคแก่ประเทศสมาชิกในปฏิบัติการ Demeter ที่สนับสนุนให้พนักงานศุลกากรมีความรู้และสร้างเครือข่ายเพื่อรับมือกับปัญหาการลักลอบขนส่งขยะอันตรายในระดับระหว่างประเทศ ทั้งยังได้บัญญัติพิกัตศุลกากรในระบบฮาร์โมนাইซ์ (HS Code) สำหรับขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างชัดเจนในปี 2565 (2022) นอกจากนี้ สำนักเลขาธิการอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด (Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal: Basel Convention) ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศที่เข้มงวดขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะข้อกำหนดฉบับปรับปรุงใหม่ (Basel Convention E-waste Amendments 2025) ที่เริ่มมีผลใช้บังคับในปี 2568 (2025) ซึ่งขยายขอบเขตการควบคุมขยะอิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนอย่างครอบคลุม

จดหมายข่าวศุลกากร CPMU News ฉบับนี้ขอนำเสนอเนื้อหาในประเด็นการลักลอบขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ ในประเด็นการพัฒนากรอบกฎหมายระหว่างประเทศในช่วงปี 2565–2568 (2022–2025) การวิเคราะห์ความท้าทายในเชิงปฏิบัติการของศุลกากรจากแนวปฏิบัติและกรณีศึกษาของหน่วยงานศุลกากรในต่างประเทศ และสรุปด้วยข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการยกระดับประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงเพื่อสกัดกั้นการลักลอบนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างยั่งยืน

อ้างอิง

- Balde, C. P., V. Forti, V. Gray, R. Kuehr, and P. Stegmann. The Global E-waste Monitor 2024. Geneva: United Nations Institute for Training and Research (UNITAR) and International Telecommunication Union (ITU), 2024.
- Interpol. Strategic Analysis Report: Emerging Trends in Illicit Waste Trafficking and the Vulnerabilities of Global Supply Chains. INTERPOL Environmental Security Programme, 2023.
- United Nations Environment Programme (UNEP). The Shift of Waste Destinations: Impact of Import Bans in Asia and the Pacific. Regional Office for Asia and the Pacific, 2023.
- World Health Organization (WHO). Children and Digital Dumpsites: E-waste Exposure and Child Health. Geneva: World Health Organization, 2024.

กรอบกฎหมายและมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุงใหม่

องค์การระหว่างประเทศที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในประเด็นการควบคุมการขนส่งและการจัดการขยะอันตรายข้ามพรมแดน คือ สำนักเลขาธิการอนุสัญญาบาเซล (Basel Convention Secretariat) ของโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) ได้พยายามปรับปรุงข้อกำหนดในอนุสัญญาบาเซลเพื่อรับมือกับวิกฤตการณ์การลักลอบขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนที่ทวีความรุนแรงขึ้น โดยได้มีการปรับปรุงครั้งสำคัญในปี 2565 (2022) ซึ่งการปรับปรุงดังกล่าวสอดคล้องกับการปรับปรุงพิกัดศุลกากรของระบบฮาร์โมนาई (Harmonized System: HS) ฉบับปี ค.ศ. 2022 (2565) หรือ HS 2022 ขององค์การศุลกากรโลก (WCO) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การปรับปรุงข้อกำหนดของ อนุสัญญาบาเซลสำหรับขยะอิเล็กทรอนิกส์ (Basel Convention E-Waste Amendment)

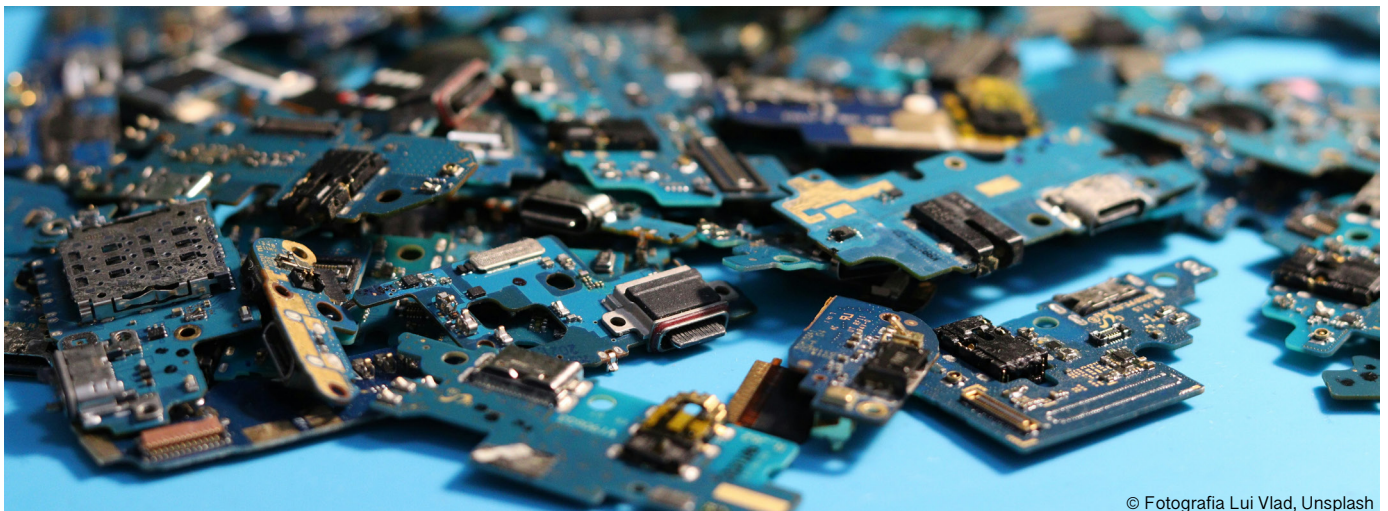
พัฒนาการทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อภารกิจการควบคุมทางศุลกากรมากที่สุดในปัจจุบัน คือ การปรับปรุงข้อกำหนดของอนุสัญญาบาเซลสำหรับขยะอิเล็กทรอนิกส์ (E-waste Amendment) ในปี 2565 (2022) ซึ่งเป็นข้อเสนอให้มีการแก้ไขร่วมกันจากสมาพันธรัฐสวิสและสาธารณรัฐกานา โดยได้รับการรับรองในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาบาเซล ครั้งที่ 15 (The Basel Convention Conference of the Parties: COP15) และมีผลใช้บังคับอย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 (2025)

1.1 การปิดช่องโหว่ทางกฎหมายและการจัดกลุ่มภาคผนวกใหม่

ก่อนหน้าการปรับปรุงข้อกำหนดดังกล่าว อนุสัญญาบาเซลมีกลไกการควบคุมที่แบ่งแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ตามระดับความเป็นอันตราย กล่าวคือ ขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีส่วนประกอบอันตราย เช่น พรอท ตะกั่ว หรือแคดเมียม จะถูกควบคุมอย่างเข้มงวดและถูกกำกับด้วยรหัส A1180 ในขณะที่ขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่เป็นอันตราย (Non-hazardous E-waste) ซึ่งเดิมระบุไว้ในภาคผนวกที่ 9 รหัส B1110 (Annex IX, B1110) สามารถขนส่งข้ามพรมแดนได้อย่างเสรีโดยไม่ต้องขออนุญาตล่วงหน้า ช่องว่างทางกฎหมายเช่นนี้กลายเป็นช่องโหว่ให้ผู้ลักลอบนำเข้าสำแดงว่าขยะอิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิดของตนเป็น “ขยะไม่อันตราย” เพื่อหลบเลี่ยงการตรวจสอบ

การปรับปรุงข้อกำหนดในปี 2565 (2022) ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการยกเลิกรหัส B1110 ออกจากภาคผนวกที่ 9 และกำหนดให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภท ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกระบวนการแจ้งขอมูลและขอความยินยอมล่วงหน้า (Prior Informed Consent: PIC) โดยมีการจัดกลุ่มและการแก้ไขในภาคผนวกต่าง ๆ ดังนี้

- **ภาคผนวกที่ 2 (ขยะที่ต้องได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษและต้องอยู่ภายใต้กระบวนการ PIC)** มีการเพิ่มรหัส Y49 ซึ่งครอบคลุมถึงขยะอิเล็กทรอนิกส์ประเภทอื่น ๆ ทั้งหมด ชิ้นส่วนของเสียจากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และของเสียที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์หรือชิ้นส่วนของเสียจากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (เช่น เศษที่ได้จากการบดย่อย)
- **ภาคผนวกที่ 8 (ขยะที่สันนิษฐานว่าเป็นอันตรายและต้องอยู่ภายใต้กระบวนการ PIC)** มีการแทนที่รหัส A1180 ด้วยรหัส A1181 ซึ่งครอบคลุมถึงขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นอันตราย ชิ้นส่วนของขยะอิเล็กทรอนิกส์ และของเสียที่เกิดจากกระบวนการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์และชิ้นส่วนดังกล่าวทั้งหมด (เช่น เศษที่ได้จากการบดย่อย)
- **การยกเลิกรหัส B1110 และ B4030 ในภาคผนวกที่ 9 (ขยะที่สันนิษฐานว่าไม่เป็นอันตรายและไม่อยู่ภายใต้กระบวนการ PIC)** เนื่องจากรหัส B1110 (ขยะอิเล็กทรอนิกส์) และ B4030 (กล้องถ่ายรูปชนิดใช้แล้วทิ้ง) สามารถจำแนกได้ด้วยรหัส Y49 หรือ A1181 โดยขึ้นอยู่กับว่าขยะนั้น มีองค์ประกอบของสารอันตรายหรือไม่

© Fotografia Lui Vlad, Unsplash

1.2 ผลกระทบต่อกระบวนการ PIC และความโปร่งใสในห่วงโซ่อุปทาน

การย้ายกลุ่มให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่เป็นอันตรายเข้าสู่ภาคผนวกที่ 2 ภายใต้รหัส Y49 ส่งผลให้การขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์จะต้องดำเนินการกระบวนการ PIC ควบคู่กันไปในทุกกรณี นับตั้งแต่ปี 2568 (2025) โดยที่ประเทศต้นทาง (State of Export) จะต้องแจ้งรายละเอียดของขยะอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนกระบวนการจัดการที่ประเทศปลายทาง ให้แก่ประเทศปลายทาง (State of Import) และประเทศที่มีการผ่านแดน (State of Transit) ทราบล่วงหน้า และการขนส่งจะเริ่มต้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับหนังสือยินยอมที่เป็นลายลักษณ์อักษรจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหมดแล้วเท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงนี้ช่วยให้พนักงานศุลกากรสามารถตรวจสอบขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายขึ้น เนื่องจากพนักงานศุลกากรไม่จำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจหรือส่งตัวอย่างขยะไปตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อแยกแยะว่าขยะนั้นมีสารอันตรายเจือปนหรือไม่ หากตรวจพบว่าเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์ พนักงานศุลกากรสามารถเรียกตรวจใบอนุญาตขนส่ง (Movement Document) ได้ทันที และหากไม่มีเอกสารดังกล่าว ศุลกากรมีอำนาจทางกฎหมายในการกักสินค้า ระบุการตรวจปล่อย และแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการส่งกลับประเทศต้นทาง (Repatriation) และดำเนินคดีในฐานลักลอบนำเข้าของต้องกัก

2. พิกัดศุลกากรในระบบฮาร์โมนাইซ์ ฉบับปี ค.ศ. 2022 (HS 2022)

องค์การศุลกากรโลก (WCO) ได้ปรับปรุงพิกัดศุลกากรระบบฮาร์โมนাইซ์ ฉบับปี 2565 (HS 2022) โดยได้บัญญัติพิกัดเฉพาะสำหรับซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ พิกัดประเภท 85.49 (Electrical and Electronic Waste and Scrap) เพื่อสร้างความชัดเจนในการเก็บข้อมูลสถิติและการควบคุมทางศุลกากร

2.1 หลักเกณฑ์ในการจำแนกพิกัดที่เข้มงวด

นอกเหนือจากการกำหนดพิกัดข้างต้น WCO ยังได้เพิ่มความเข้มงวดในการจำแนกพิกัดดังกล่าว ด้วยการกำหนดเงื่อนไขการจำแนกประเภทที่เข้มงวดที่สุดในหมวดที่ 16 หมายเหตุที่ 6 (Section XVI, Note 6) ของคำอธิบายพิกัดศุลกากร (Explanatory Note) ซึ่งได้วางกรอบนิยามและหลักเกณฑ์สำหรับการจำแนกพิกัดสินค้าที่ถูกผสมรวมกัน (Mixed Consignment) โดยระบุไว้อย่างชัดเจนว่า **หากมีการขนส่งสินค้าที่ถูกผสมรวมกัน (Mixed Consignment) ที่มีขยะและเศษเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Electrical and Electronic Waste and Scrap) ประปนกับขยะและเศษประเภทอื่น ให้จัดเข้าเป็นพิกัด 85.49 แต่ทั้งนี้ ไม่ครอบคลุมขยะมูลฝอยชุมชน (Municipal Waste)**

กลไกนี้เป็นการให้ลำดับความสำคัญสูงสุดแก่พิกัดขยะอิเล็กทรอนิกส์เหนือพิกัดขยะประเภทอื่น ซึ่งไม่ได้ให้ความสำคัญกับสัดส่วน (Proportion) ปริมาณน้ำหนัก หรือมูลค่าของสินค้าที่มาผสมกันประเภทอื่น ๆ แต่อย่างใด

2.2 ผลกระทบต่อการควบคุมทางศุลกากร

ความเข้มงวดของคำอธิบายดังกล่าว ถูกออกแบบมาเพื่อรับมือกับขบวนการลักลอบขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ด้วยการซุกซ่อนปะปนมากับขยะหรือสินค้าชนิดอื่น ๆ โดยมักใช้เทคนิคการซุกซ่อนมากับสินค้าที่มีอัตราอากรศุลกากรต่ำหรือขยะที่ไม่มีการควบคุมอย่างเข้มงวด เช่น เศษเหล็ก (Scrap Metal) หรือยางรถยนต์เก่า ทั้งนี้ หากพนักงานศุลกากรดำเนินการเปิดตรวจสินค้า (Physical Inspection) หรือวิเคราะห์ภาพถ่ายเอกซเรย์ดูสินค้า และพบว่ามีส่วนขยะอิเล็กทรอนิกส์ ปะปนอยู่กับเศษเหล็กหรือยางรถยนต์ แม้ว่า e-waste นั้นจะมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 5 ของตู้คอนเทนเนอร์ สินค้านั้นต้องดำเนินการกระบวนการ PIC ตามข้อกำหนดอนุสัญญาบาเซล โดยที่ผู้นำเข้าต้องแสดงใบอนุญาตการขนส่งขยะอันตราย และหากไม่สามารถนำเอกสารมาแสดงได้ หน่วยงานศุลกากรสามารถใช้อำนาจตามกฎหมาย ดำเนินการตรวจยึดและดำเนินคดีได้ในลำดับต่อไป

อ้างอิง

Secretariat of the Basel Convention. "Frequently Asked Questions on the E-waste Amendments." Secretariat of the Basel Convention. Accessed September 21, 2026. <https://www.basel.int/Implementation/Ewaste/EwasteAmendments/EwasteAmendmentsFAQs/tabid/10107/Default.aspx>.

WCO. Explanatory Notes to the Harmonized Commodity Description and Coding System, 2022 Edition. Brussels: World Customs Organization, 2022.

© Janaya Dasiuk, Unsplash

ความท้าทายในการควบคุม ขยะอิเล็กทรอนิกส์ และกรณีศึกษาจากหน่วยงานในต่างประเทศ

การสกัดกั้นการลักลอบขนส่งขยะอันตรายข้ามพรมแดนถือเป็นอาชญากรรมสิ่งแวดล้อมที่มีความซับซ้อนและ เป็นภารกิจที่มีความท้าทายสูงสำหรับหน่วยงานศุลกากรทั่วโลก องค์การศุลกากรโลก (WCO) จึงได้ริเริ่มปฏิบัติการ DEMETER (Operation DEMETER) ตั้งแต่ปี 2552 (2009) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและสนับสนุนให้พนักงานศุลกากรมีความรู้ เครื่องมือ และสร้างเครือข่ายเพื่อรับมือกับปัญหาการลักลอบขนส่งขยะอันตรายในระดับระหว่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันได้ดำเนินปฏิบัติการพิเศษมาแล้ว 11 ครั้ง และนำไปสู่การตรวจยึดขยะอันตรายมากกว่า 535.2 ล้านกิโลกรัม

ผลลัพธ์จากปฏิบัติการดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ในช่วงปี 2565 (2022) ถึงปี 2568 (2025) สถิติการตรวจยึดขยะอันตรายเพิ่มสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด หรือเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 194.2 สะท้อนให้เห็นถึงระดับการกระทำผิดที่เพิ่มขึ้น หรืออาจสื่อถึงการใช้อย่างผิดกฎหมายที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้เช่นกัน ในการนี้ สามารถนำผลลัพธ์ของปฏิบัติการ DEMETER มาวิเคราะห์ความท้าทายในการปฏิบัติงานของศุลกากร วิธีดำเนินการ (Modus Operandi) ของกลุ่มผู้ลักลอบ และถอดบทเรียนจากกรณีศึกษาของหน่วยงานศุลกากรในต่างประเทศได้ดังต่อไปนี้

1. ความท้าทายในการปฏิบัติงานของศุลกากร

- คำนิยามและการจำแนกประเภทที่ไม่สอดคล้องกันในระดับประเทศ** ประเทศต่าง ๆ มีการนิยามขยะ (Waste) เศษวัสดุ (Scrap) ผลิตภัณฑ์ที่หมดอายุการใช้งาน (End-of-life Product) ขยะที่ไม่เป็นอันตราย (Non-Hazardous Waste) และวัตถุดิบทุติยภูมิ (Secondary Raw Material) ที่แตกต่างกันไป ซึ่งอาจทำให้ขยะอิเล็กทรอนิกส์บางกลุ่มหลุดรอดจากการตรวจสอบเมื่อมีการขนส่งผ่านหลายประเทศ
- ความขัดแย้งเชิงนิยามระหว่างพิกัดศุลกากรและกฎหมายสิ่งแวดล้อม** พิกัดศุลกากรของระบบฮาร์โมนไนส์ (HS Code) เป็นการจำแนกประเภทสินค้าจากองค์ประกอบและคุณสมบัติทางกายภาพของสินค้าเป็นหลัก ในขณะที่อนุสัญญาบาเซลเน้นไปที่การจำแนกขยะจากเจตนาในการทิ้ง (Intention to Discard) ความไม่สอดคล้องกันเช่นนี้ส่งผลให้พนักงานศุลกากรประสบปัญหาในการใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และไม่สามารถสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอำนาจใช้บังคับอนุสัญญาบาเซล และหน่วยงานใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ความซับซ้อนของกระบวนการส่งกลับประเทศต้นทาง** เมื่อศุลกากรตรวจพบการกระทำผิด กระบวนการส่งตู้คอนเทนเนอร์นั้นกลับไปยังประเทศต้นทางมักมีขั้นตอนที่ซับซ้อน ใช้เวลานาน และมีต้นทุนสูง ขยะผิดกฎหมายเหล่านี้จึงมักตกค้างอยู่ที่ท่าเรือหรือด่านพรมแดนต่าง ๆ และในหลายกรณี ประเทศปลายทางจำเป็นต้องนำขยะนั้นไปทำลายด้วยตนเอง ซึ่งสร้างภาระทางการเงินและความเสี่ยงต่อการก่อกมลภาวะในประเทศปลายทางอย่างไม่เป็นธรรม

- หลายประเทศมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมการขนส่งขยะอันตรายเพิ่มเติมจากข้อกำหนดของอนุสัญญาบาเซล** ทำให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องประสบกับความยากลำบากในการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่หลากหลาย ทั้งในส่วนของการส่งกลับและการติดต่อขอรับเอกสารอนุญาตตามกระบวนการแจ้งข้อมูลและขอความยินยอมล่วงหน้า (PIC)

2. วิธีดำเนินการ (Modus Operandi) ของกลุ่มผู้ลักลอบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวกรองและข้อมูลการตรวจยึดในปฏิบัติการ DEMETER ขบวนการลักลอบขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์มักใช้วิธีดำเนินการ (Modus Operandi) ดังต่อไปนี้

- การฝ่าฝืนกระบวนการ PIC** การส่งออกโดยไม่มีเอกสารแจ้งเตือน ไม่ได้รับการยินยอมล่วงหน้าจากหน่วยงานสิ่งแวดล้อมในประเทศปลายทาง และไม่มีเอกสารใบอนุญาตกำกับการขนส่งสินค้า
- การลำแดงเท็จ** การจงใจลำแดงขยะอิเล็กทรอนิกส์หรือขยะอันตรายให้เป็นสินค้าจิปาถะ (Miscellaneous) ของใช้ส่วนตัว (Personal Goods) สินค้ามือสอง (Second-hand Goods) หรือของที่ไม่เป็นอันตรายประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังพบการจงใจระบุรหัสตามอนุสัญญาบาเซลที่ไม่ถูกต้อง เพื่อให้ตู้สินค้าถูกจัดอยู่ในกลุ่มความเสี่ยงต่ำ และยังพบการปกปิดข้อมูลที่แท้จริงของสินค้า เช่น การลำแดงปริมาณขยะต่ำกว่าความเป็นจริง การปกปิดระดับการปนเปื้อน หรือการบิดเบือนธรรมชาติของของเสีย

- **การชักชวนปะปนกับสินค้าประเภทอื่น** การชักชวนขายอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับสินค้าที่ถูกกฎหมาย หรือการผสมขายอะนตรายเข้ากับวัสดุรีไซเคิลเพื่อหลบเลี่ยงการตรวจสอบและการตรวจยึดของพนักงานศุลกากร

3. กรณีศึกษาของหน่วยงานศุลกากรในต่างประเทศ

หน่วยงานศุลกากรในหลายประเทศได้พัฒนากลยุทธ์และการทำงานร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อรับมือกับเครือข่ายอาชญากรด้านสิ่งแวดล้อมที่มีการพัฒนาวิธีดำเนินการและขยายเครือข่ายที่กว้างขวางและซับซ้อนมากขึ้น ดังกรณีศึกษาต่อไปนี้

3.1 ศุลกากรราชอาณาจักรเบลเยียม

ศุลกากรเบลเยียมได้เข้าร่วมในปฏิบัติการ DEMETER ทุกครั้ง และให้ความสำคัญกับการสกัดกั้นขายอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะสินค้ากลุ่มตู้เย็น ตู้แช่แข็ง และโทรทัศน์เก่า ปฏิบัติการ DEMETER ได้ช่วยยกระดับขีดความสามารถในการกำหนดเป้าหมายที่มีความเสี่ยงสูงโดยการวิเคราะห์ข้อมูลความเสี่ยงที่แลกเปลี่ยนกันระหว่างหน่วยงานที่เข้าร่วมปฏิบัติการ

© Belgian Customs

การตรวจยึดตู้เย็นโดยศุลกากรเบลเยียม

ในส่วนของการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในประเทศ รัฐบาลกลางเบลเยียม (Belgian Federal State) และรัฐบาลส่วนภูมิภาคได้ลงนามในข้อตกลงความร่วมมือเพื่อยกระดับการควบคุมการขนส่งขายอะนตรายข้ามพรมแดนโดยเฉพาะ เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2564 (2021) ข้อตกลงนี้ได้กำหนดบทบาทของทุกภาคส่วนอย่างชัดเจน โดยประสานขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานภายใต้การดูแลของรัฐบาลกลาง อาทิ หน่วยงานศุลกากร กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานตำรวจ เข้ากับหน่วยงานส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ กลไกดังกล่าวมีการขับเคลื่อนผ่านกลุ่มประสานงานการควบคุมนโยบาย (Policy Control Coordination Group) ซึ่งร่วมกันวิเคราะห์เกณฑ์การบริหารความเสี่ยงสำหรับขายแต่ละประเภท การจัดลำดับความสำคัญในการควบคุม การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวกรอง และการบูรณาการหลักสูตรการฝึกอบรมร่วมกัน ส่งผลให้กระบวนการกักสินค้า การตรวจยึด และการดำเนินคดีมีประสิทธิภาพสูงและรวดเร็ว

3.2 ศุลกากรมาเลเซีย

ในเดือนกุมภาพันธ์ 2569 (2026) มาเลเซียประกาศห้ามนำเข้าขายอิเล็กทรอนิกส์อย่างเด็ดขาด หลังพบการลักลอบนำเข้าขายอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และรัฐบาลมาเลเซียได้จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจรวมหลายหน่วยงาน (Multi-Agency Task Force: MATF) ซึ่งนำโดยคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (Malaysian Anti-Corruption Commission: MACC) เพื่อปราบปรามอาชญากรรมทางการเงินที่เชื่อมโยงกับขบวนการค้าขายโดยเฉพาะ

ในการนี้ ศุลกากรมาเลเซีย (Royal Malaysian Customs Department: RMCD) และกรมสิ่งแวดล้อม (Department of Environment: DOE) ได้ทำงานร่วมกับบริษัทจัดการขยะเพื่อส่งเสริมให้กลุ่มผู้นำเข้าปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งขยะข้ามพรมแดนได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ยังมีการสร้างความร่วมมือกับผู้ให้บริการโลจิสติกส์และสายเรือให้มีช่องทางการสื่อสารและการส่งข้อมูลความเสี่ยงให้แก่หน่วยงานศุลกากรและหน่วยงานสิ่งแวดล้อมได้โดยตรง อย่างไรก็ตาม ศุลกากรมาเลเซียรายงานว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังคงมีระดับความเข้าใจในกฎระเบียบแตกต่างกัน และภาคเอกชนโดยทั่วไปยังคงเรียกร้องให้มีกระบวนการทางเอกสารและการตรวจสอบที่เรียบง่ายมากขึ้น และต้องการคำแนะนำในการจำแนกประเภทขยะอยู่เสมอ

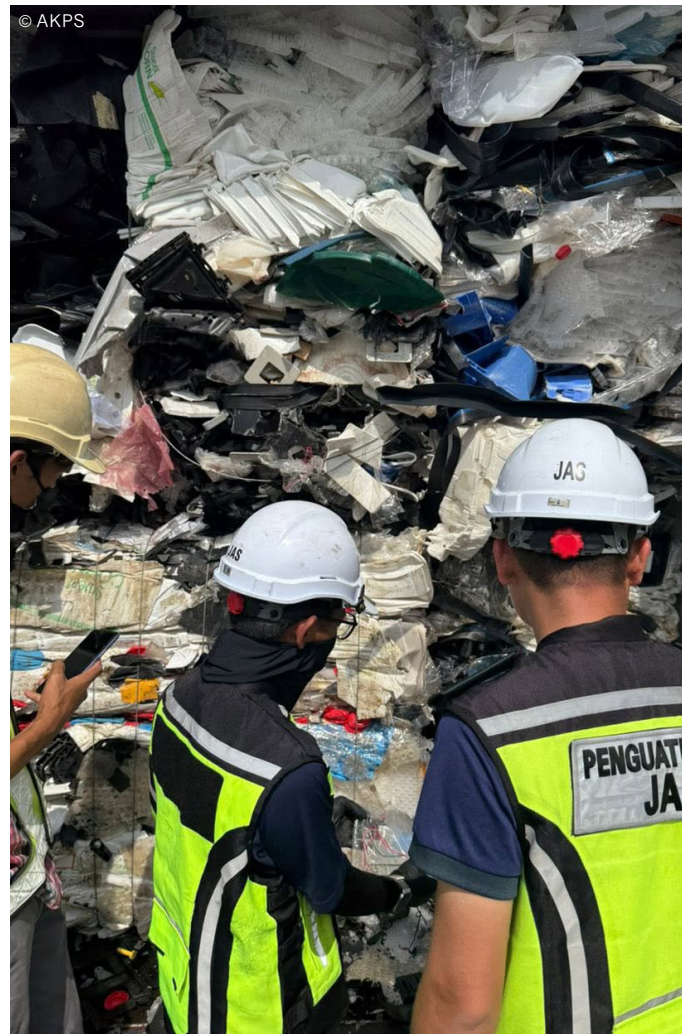
ทั้งนี้ ศุลกากรมาเลเซียกำลังพิจารณามาตรการเสริมสร้างขีดความสามารถในการใช้บังคับกฎหมายดังต่อไปนี้

- การเพิ่มการลงทุนในด้านเทคโนโลยีและเครื่องมือตรวจจับ เนื่องจากปัจจุบันหน่วยงานมีข้อจำกัดในการตรวจสอบและตรวจจับสารอันตรายบางชนิด

© AKPS

- การเพิ่มการฝึกอบรมเฉพาะทาง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เท่าทันวิธีการลักลอบและเทคนิคการซุกซ่อนที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และวิธีการรับมือกับการลักลอบขนส่งในระหว่างการผ่านแดนและการถ่ายลำ
- การปรับปรุงกรอบกฎหมายและบทลงโทษ โดยกำลังพิจารณาการเพิ่มค่าปรับ เนื่องจากอัตราค่าปรับที่เรียกเก็บอยู่ ยังคงต่ำกว่าผลกำไรที่ผู้ลักลอบได้รับจากการลักลอบนำเข้าขยะอันตรายเพียงครั้งเดียว
- การปรับปรุงกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลแบบเรียลไทม์
- การส่งเสริมให้มีความสอดคล้องของกฎระเบียบในระดับระหว่างประเทศ เนื่องจากความแตกต่างในการตีความกฎหมาย การจัดประเภทขยะ และคำนิยามของประเทศต่าง ๆ ทำให้การใช้บังคับกฎหมายมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

© AKPS

3.3 ศุลกากรสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียให้ความสำคัญกับการจัดตั้งกลุ่มประสานงานแบบรวมศูนย์เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีประสิทธิภาพและคล่องตัว โดยศุลกากรอินโดนีเซียได้ลงนามบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MoU) กับกระทรวงสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความร่วมมือในการกำกับดูแลสินค้านำเข้าและส่งออกที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และได้เข้าร่วมปฏิบัติการ DEMETER มาตั้งแต่ปี 2565 (2022)

ในระหว่างปฏิบัติการ DEMETER ครั้งที่ 11 (Operation DEMETER XI) ศุลกากรอินโดนีเซียรายงานการตรวจยึดขยะอิเล็กทรอนิกส์มากถึง 8 กรณีในระยะเวลา 5 สัปดาห์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หลากหลายประเภทน้ำหนักรวม 45 ตัน และพบว่าการลักลอบขนส่งขยะอันตรายมาปะปนกับวัสดุรีไซเคิลเพิ่มขึ้น อีกทั้ง เส้นทาง การขนส่งมีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้นเช่นกัน โดยประเทศต้นทางกระจายอยู่ทั่วทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อเมริกาเหนือ และภูมิภาคยุโรป

ทั้งนี้ ศุลกากรอินโดนีเซียกำลังประสบปัญหาในการส่งขยะกลับไปยังประเทศต้นทาง ส่งผลให้ขยะที่ถูกตรวจยึดได้ส่วนใหญ่มักต้องถูกทำลายในอินโดนีเซีย ซึ่งสร้างภาระทางการเงินและมลภาวะ จึงมีความพยายามที่จะปรับปรุงระเบียบให้เข้มงวดและรัดกุมยิ่งขึ้น ด้วยการกำหนดบทบัญญัติที่บังคับให้ผู้ส่งออกสินค้าหรือผู้ประกอบการในประเทศต้นทางต้องรับผิดชอบทั้งค่าใช้จ่ายและนำขยะที่ตนจัดส่งกลับคืนไป หากพบว่าการขนส่งนั้นมิชอบด้วยกฎหมาย

.....

อ้างอิง

WCO. "Waste Trafficking: Good Practices, Lessons Learned and Challenges." WCO News 110, no. 2 (2026). Accessed September 21, 2026. <https://mag.wcoomd.org/magazine/wco-news-110-issue-2-2026/waste-trafficking-good-practices-lessons-learned-and-challenges/>.

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและ มาตรการยกระดับการปฏิบัติงาน สำหรับศุลกากรไทย

จากการวิเคราะห์กรอบกฎหมายระหว่างประเทศ ความท้าทายเชิงปฏิบัติการ และบทเรียนจากปฏิบัติการ DEMETER ขององค์การศุลกากรโลก (WCO) สามารถนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อให้กรมศุลกากรได้ยกระดับขีดความสามารถในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ (e-waste) 4 แนวทางหลัก ดังนี้

1. การยกระดับระบบบริหารความเสี่ยงให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

การสร้างระบบบริหารความเสี่ยงที่มีความแม่นยำถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่สุดในการสกัดกั้นขยะผิดกฎหมาย แต่อุปสรรคสำคัญของการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ คือ การที่แต่ละประเทศตีความกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่สอดคล้องกัน ส่งผลให้ระบบบริหารความเสี่ยงทำงานโดยอิงข้อมูลที่แตกต่างกัน และเปิดช่องให้ของผิดกฎหมายหลุดรอดจากการตรวจสอบไปได้ ด้วยเหตุนี้ WCO จึงพยายามส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกยึดเอาส่วนคำอธิบายพิกัตศุลกากร (Explanatory Note) ของระบบฮาร์โมนไนซ์เป็นบรรทัดฐานหลักในการตีความ และแนะนำให้ทุกภาคส่วนตรากฎหมายในระดับประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานการควบคุมของอนุสัญญาบาเซล

กรมศุลกากรจึงควรเร่งปรับปรุงระบบบริหารความเสี่ยงและระบบแจ้งเตือนสินค้าเสี่ยงให้สอดคล้องกับพิกัตศุลกากรระบบฮาร์โมนไนซ์ ฉบับปี 2571 (HS2028)¹ ที่ได้รับปรับปรุงพิกัตศุลกากรฉบับปี 2565 (HS 2022) และยังคงพิกัตสำหรับขยะอิเล็กทรอนิกส์ไว้ตามเดิม และได้เพิ่มการจำแนกขยะพลาสติกอย่างชัดเจนภายใต้พิกัต 39.15 ควบคู่ไปกับการพิจารณาเงื่อนไขตามข้อกำหนดใหม่ของอนุสัญญาบาเซลที่มีการใช้บังคับในปี 2568 (2025) เพื่อให้ระบบบริหารความเสี่ยงของกรมสามารถวิเคราะห์ข้อมูลความเสี่ยงที่ได้มาจากหน่วยงานในต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

© macrovector, Magnific

2. การสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ

กรณีศึกษาของเบลเยียมและมาเลเซีย ชี้ให้เห็นว่าการสร้างคณะทำงานหรือกรอบการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐช่วยยกระดับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ กรมศุลกากรจึงควรเป็นแกนนำในการริเริ่มกรอบความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมมลพิษ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และการท่าเรือแห่งประเทศไทย

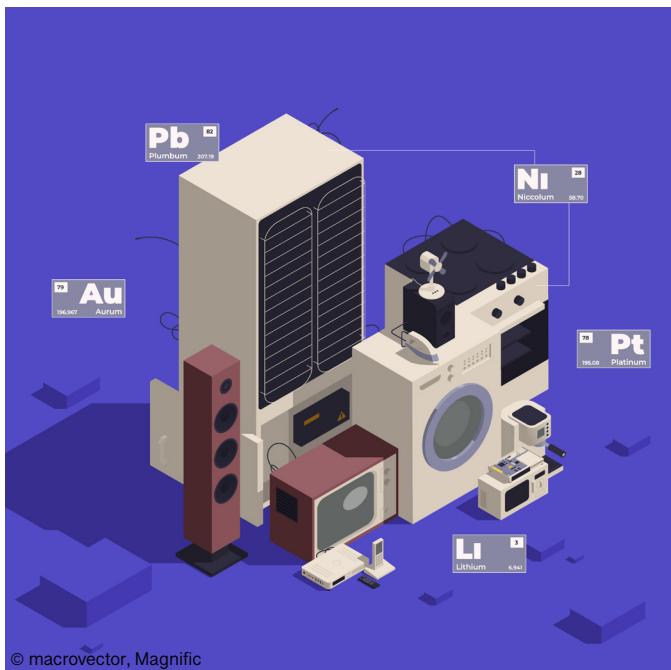
ในทางปฏิบัติ ขยะอิเล็กทรอนิกส์เป็นของผิดกฎหมายที่อยู่ภายใต้การควบคุมของหลายหน่วยงาน พนักงานศุลกากรจึงมักไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าขยะอิเล็กทรอนิกส์นั้นอยู่ภายใต้การควบคุมของอนุสัญญาบาเซลหรือไม่โดยเอกเทศ การมีกรอบความร่วมมือข้างต้นจึงจะช่วยให้มีการตั้งหน่วยปฏิบัติการที่เจ้าหน้าที่สามารถร่วมกันตัดสินใจในการกักกันขยะอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างรวมศูนย์และรวดเร็ว อันจะนำไปสู่การใช้บังคับกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น

¹ มีการประกาศเผยแพร่ในปี 2569 (2026) เพื่อใช้บังคับเต็มรูปแบบในปี 2571 (2028) ในปัจจุบันจึงถือเป็นระยะเปลี่ยนผ่าน ให้หน่วยงานศุลกากรปรับปรุงระบบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับพิกัตศุลกากรฉบับใหม่

3. การกำหนดระเบียบเรื่อง การชดเชยค่าเสียหาย และการส่งขยะกลับประเทศต้นทาง

กรมศุลกากรควรกำหนดระเบียบเรื่องการชดเชยค่าเสียหายมาใช้บังคับอย่างเต็มรูปแบบ โดยควรพิจารณาการกำหนดกฎระเบียบให้ผู้นำเข้า ผู้จัดหาสินค้าจากประเทศต้นทาง (Supplier) สายเรือ และ ผู้ให้บริการจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ (Shipping) ต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากการทำลายขยะหรือการส่งขยะผิดกฎหมายกลับประเทศต้นทาง (Repatriation) โดยกรมศุลกากรไม่ควรต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในการทำลายขยะเหล่านี้

กลไกความรับผิดชอบทางการเงินนี้ เป็นมาตรการสร้างแรงจูงใจเชิงลบ (Disincentive) ที่กระตุ้นให้สายเรือและผู้ประกอบการทุกภาคส่วนในห่วงโซ่อุปทาน ต้องดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของสินค้าอย่างรัดกุมและตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนที่สุดตั้งแต่ประเทศต้นทาง ก่อนที่จะตัดสินใจขนส่งสินค้าเหล่านั้นเข้ามายังประเทศไทย

4. การจัดทำเกณฑ์การตรวจสอบ เพื่อแยกแยะสินค้าหมุนเวียน (Circular Goods) อย่างชัดเจน

ในปัจจุบัน โลกกำลังก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ซึ่งส่งผลให้ขยะสามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อการรีไซเคิลหรือการนำมาปรับปรุงสภาพให้เหมือนของใหม่ (Remanufacturing)² ด้วยเหตุนี้ ปริมาณการขนส่งวัสดุใช้แล้วในฐานะสินค้าหมุนเวียน (Circular Goods) จึงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ความท้าทายสำคัญของหน่วยงานศุลกากรจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การสกัดกั้นขยะผิดกฎหมายเท่านั้น แต่เป็นการแยกแยะว่าสินค้าใดถูกนำเข้ามาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในห่วงโซ่อุปทานหมุนเวียน (Circular Supply Chain) และสินค้าใดเป็นขยะอันตรายที่ถูกลักลอบนำเข้ามาเพื่อนำไปกำจัดอย่างผิดกฎหมาย

ทั้งนี้ กรมศุลกากรควรร่วมมือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม จัดทำระเบียบปฏิบัติและคู่มือการตรวจสอบขยะ (Standard Operating Procedure: SOP) ซึ่งอ้างอิงมาจากหลักการลำดับความสำคัญของการจัดการขยะ (Waste Hierarchy) เพื่อประเมินคุณค่าและศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ของสิ่งของเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ และพยายามสร้างความชัดเจนในวิธีการควบคุมสินค้าที่มีคำนิยามคลุมเครือทับซ้อนกัน อาทิ สินค้ามือสอง (Second-hand Goods) เศษวัสดุ (Scrap) ผลิตภัณฑ์ที่หมดอายุการใช้งาน (End-of-life Product) และ วัตถุดิบทุติยภูมิ (Secondary Raw Material) เป็นต้น

² ศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ รายงานการศึกษานโยบายศุลกากรในต่างประเทศ เรื่อง “ความจำเป็นของข้อบ่งชี้สินค้าที่ใช้แล้วและนำมาปรับปรุงให้มีสภาพเหมือนสินค้าใหม่ (Remanufactured Goods) ภายใต้ความตกลงการค้าเสรี”, <https://shorturl.at/zellX>

unสรุป

ปัญหาการลักลอบขนส่งขยะอิเล็กทรอนิกส์ (E-waste) ข้ามพรมแดน ถือเป็น อาชญากรรมสิ่งแวดล้อมที่สร้างผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศและเศรษฐกิจ โดยประชาคมโลกได้มีความพยายามในการปรับปรุงมาตรฐานทางกฎหมายเพื่อสร้างความชัดเจนในการควบคุมการขนส่งขยะ ทั้งในรูปแบบของการกำหนดพิกัดศุลกากร ในระบบฮาร์โมนไนซ์ให้ครอบคลุมขยะแต่ละประเภท และการยกระดับความเข้มงวด ของกระบวนการแจ้งข้อมูลและขอความยินยอมล่วงหน้า (PIC) ภายใต้ข้อกำหนดของ อนุสัญญาบาเซล โดยหน่วยงานศุลกากรต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบบริหาร ความเสี่ยงที่สามารถบูรณาการข้อมูลจากภาคส่วนต่าง ๆ ในห่วงโซ่อุปทานได้อย่าง สอดคล้องกัน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพในการตรวจยึดและการสกัดกั้น ขยะผิดกฎหมาย

ในขณะเดียวกัน กรมศุลกากรควรตระหนักว่าขยะอิเล็กทรอนิกส์กำลังเปลี่ยน สถานะไปสู่การเป็นทรัพยากร (Resource) ในระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน และใน อนาคตอันใกล้ การขนส่งวัสดุใช้แล้วหรือวัสดุติดบัญชีบัญชีจะเกิดขึ้นในอัตราที่ใกล้เคียง หรือมากกว่าการขนส่งสินค้าใหม่ ดังนั้น กรมศุลกากรจึงต้องเตรียมกรอบการทำงาน ที่ไม่เพียงแต่มุ่งสกัดกั้นการขนส่งขยะ แต่ควรสร้างกรอบปฏิบัติการที่สามารถแยกแยะ ความแตกต่างของขยะที่อันตรายและเป็นโทษต่อประเทศ ออกจากสินค้าหมุนเวียน ที่สามารถนำไปสร้างมูลค่าเพิ่มตามศักยภาพทางอุตสาหกรรมของประเทศในช่วงเวลา นั้น ๆ จึงสรุปได้ว่า ความท้าทายสำคัญของกรมศุลกากรในประเด็นนี้ คือ การพัฒนา กระบวนการควบคุมขยะและสินค้าที่เกี่ยวข้องให้มีความสมดุล ทั้งในแง่ของการปกป้อง ความมั่นคงทางสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และการช่วยส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านสีเขียว (Green Transition) ของประเทศ

อ้างอิง

- Secretariat of the Basel Convention. "Frequently Asked Questions on the E-waste Amendments." Secretariat of the Basel Convention. Accessed September 21, 2026. <https://www.basel.int/Implementation/Ewaste/EwasteAmendments/EwasteAmendmentsFAQs/tabid/10107/Default.aspx>.
- WCO. "Amendments Effective from 1 January 2028." Accessed September 22, 2026. <https://www.wcoomd.org/en/topics/nomenclature/instrument-and-tools/hs-nomenclature-2028-edition/amendments-effective-from-1-january-2028.aspx>.
- WCO. "Waste Trafficking: Good Practices, Lessons Learned and Challenges." WCO News 110, no. 2 (2026). Accessed September 21, 2026. <https://mag.wcoomd.org/magazine/wco-news-110-issue-2-2026/waste-trafficking-good-practices-lessons-learned-and-challenges/>.

รายงานความเคลื่อนไหว

จากสำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์

ฝรั่งเศสเริ่มเก็บค่าธรรมเนียมสินค้า Ultra-Fast Fashion

เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2569 (2026) เป็นต้นมา รัฐบาลสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้เริ่มใช้บังคับมาตรการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมแบบรายชิ้น (Per-item Fee) สำหรับสินค้า Ultra-Fast Fashion (เสื้อผ้าราคาถูกที่มีการผลิตอย่างรวดเร็วขึ้นสุดเพื่อตามกระแสในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ) โดยพุ่งเป้าไปที่สินค้าจากแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) จากสาธารณรัฐประชาชนจีน เช่น Shein Temu และ AliExpress เพื่อควบคุมการนำเข้าเสื้อผ้าราคาถูกที่กระตุ้นให้เกิดการบริโภคเกินความจำเป็น และก่อให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการผลิตที่มากเกินไป ความต้องการของตลาด

ทั้งนี้ ศุลกากรฝรั่งเศสจะประเมินอัตราค่าธรรมเนียมจากสองเกณฑ์หลัก คือ 1. ปริมาณเสื้อผ้าที่บริษัทนั้นนำเข้าสู่ตลาดฝรั่งเศส และ 2. ต้นทุนการซ่อมแซมเสื้อผ้าเมื่อเทียบกับราคาซื้อ ซึ่งในปี 2569 (2026) อัตราค่าธรรมเนียมจะเริ่มตั้งแต่ 0.50 ยูโรสำหรับชุดชั้นใน 2 ยูโรสำหรับเสื้อยืด 9 ยูโรสำหรับกางเกงยีนส์ และ 12 ยูโรสำหรับเสื้อแจ็คเก็ต และอัตราค่าธรรมเนียมอาจเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึง 19.50 ยูโรต่อชิ้น ภายในปี 2573 (2030) แต่ค่าธรรมเนียมนี้จะถูกจำกัดเพดานไว้ที่ไม่เกินร้อยละ 50 ของราคาสินค้าที่ยังไม่รวมภาษีอากร (Pre-tax Price)

มาตรการดังกล่าวเป็นการเก็บค่าธรรมเนียม เพิ่มเติมจากการเก็บอากรขาเข้าในอัตราคงที่ 3 ยูโร ต่อประเภทพิกัดสินค้า สำหรับพัสดุมูลค่าต่ำกว่า 150 ยูโร ของสหภาพยุโรป (European Union: EU) ซึ่งเริ่มใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2569 (2026) และได้ส่งผลให้ยอดการนำเข้าพัสดุนขนาดเล็กจากจีนเข้าสู่ EU ปรับตัวลดลงไปแล้วประมาณร้อยละ 30 ถึงร้อยละ 40

รายได้ส่วนหนึ่งจากการเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าวจะถูกนำไปสมทบทุนสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานด้านการคัดแยก รวบรวม และรีไซเคิลขยะสิ่งทอในประเทศ ซึ่งแน่นอนว่า มาตรการนี้ได้สร้างความไม่พอใจให้กับหลายฝ่าย โดยกระทรวงพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ระบุว่ามาตรการนี้มีลักษณะเลือกปฏิบัติ เป็นอุปสรรคทางการค้า และอาจขัดต่อหลักการขององค์การการค้าโลก (WTO) ในขณะที่ แพลตฟอร์ม Temu ได้โต้แย้งว่าบริษัทของตนไม่ใช่ธุรกิจ Ultra-Fast Fashion เนื่องจากเป็นเพียงตัวกลางจำหน่ายและไม่ได้ผลิตสินค้าขึ้นมาเอง

อ้างอิง

Angela Symons. "Shein and Temu Items Could Face 20 Levy in France's Crackdown on Ultra-Fast Fashion." Euronews, September 1, 2026. <https://www.euronews.com/2026/09/01/shein-and-temu-items-could-face-20-levy-in-france-crackdown-on-ultra-fast-fashion>. Accessed 17 September 2026.

รายงานความเคลื่อนไหว

จากสำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์

กฎหมายการปฏิรูปสหภาพศุลกากรยุโรป มีผลใช้บังคับอย่างเป็นทางการ

เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2569 (2026) การปฏิรูปสหภาพศุลกากรยุโรป (EU Customs Reform) ได้มีผลใช้บังคับอย่างเป็นทางการแล้ว หลังจากที่คณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรป (Council of the European Union) และรัฐสภายุโรป (European Parliament) ได้ให้ความเห็นชอบต่อประมวลกฎหมายศุลกากร (Union Customs Code: UCC) อย่างเป็นทางการ และมีการประกาศลงในกิจจานุเบกษา (Official Journal) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการยกระดับระบบศุลกากรของสหภาพยุโรป (European Union: EU) ให้มีความทันสมัยเป็นระบบดิจิทัล และขับเคลื่อนด้วยข้อมูลอย่างเต็มรูปแบบ

หัวใจสำคัญของการปฏิรูปครั้งนี้ คือ การจัดตั้งองค์การศุลกากรแห่งสหภาพยุโรป (EU Customs Authority: EUCA) ซึ่งเป็นหน่วยงานใหม่ของ EU มีหน้าที่หลักในการประสานงานด้านศุลกากรและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานศุลกากรในประเทศสมาชิก EU ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และการสร้างฐานข้อมูลทางศุลกากรยุโรป (EU Customs Data Hub) ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการคำนวณและจัดเก็บอากรศุลกากรสำหรับพัสดุพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) แบบอัตโนมัติ รวมถึงการติดตามและควบคุมการตรวจปล่อยสินค้าอย่างเป็นเอกภาพ

นอกจากนี้ UCC ฉบับใหม่ยังกำหนดให้มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมไปรษณีย์ (Handling Fee) ในอัตราคงที่ 2 ยูโร สำหรับพัสดุมูลค่าต่ำกว่า 150 ยูโร เพื่อชดเชยภาระต้นทุนของเจ้าหน้าที่ศุลกากร โดยจะเริ่มจัดเก็บตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2569 (2026) สำหรับก้าวต่อไป ประเทศสมาชิกจะมีเวลา 12 เดือนในการนำกฎระเบียบใหม่ไปใช้บังคับอย่างเต็มรูปแบบ โดยหน่วยงาน EUCA จะเริ่มปฏิบัติการในปี 2570 (2027) และระบบ EU Customs Data Hub จะใช้ควบคุมข้อมูลพัสดุ e-commerce ทั้งหมด ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2571 (2028) เป็นต้นไป

อ้างอิง

European Commission. "EU Customs Reform Marks a New Era for Customs in Europe." Press release, 2026.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_1904.

รายงานความเคลื่อนไหว

จากสำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์

CBP เตรียมยกระดับการเปิดเผยข้อมูล เพื่อความโปร่งใสของห่วงโซ่อุปทาน

เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2569 (2026) หน่วยงานศุลกากรและการป้องกันชายแดนของสหรัฐอเมริกา (U.S. Customs and Border Protection: CBP) ได้เผยแพร่ประกาศแจ้งเตือนร่างกฎหมาย (Advance Notice of Proposed Rulemaking) เรื่อง “การยกระดับการเปิดเผยข้อมูลเพื่อความโปร่งใสของห่วงโซ่อุปทาน (Heightened Import Disclosures for Supply Chain Visibility)” ซึ่งเป็นร่างกฎหมายที่สืบเนื่องมาจากคำสั่งฝ่ายบริหารที่ 14411 (Executive Order 14411) เรื่อง “Strengthening Customs Enforcement” ที่ประกาศเผยแพร่เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2569 (2026) โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับการควบคุมทางศุลกากร และเพิ่มขีดความสามารถในการตรวจสอบและสกัดกั้นของผิดกฎหมาย โดยเรียกร้องให้ภาคธุรกิจต้องเปิดเผยข้อมูลเชิงลึกที่ครอบคลุมตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน

ร่างกฎหมายดังกล่าวจะบังคับให้ผู้นำเข้าและผู้ให้บริการโลจิสติกส์ต้องจัดเก็บและนำเสนอเอกสารการส่งออกจากประเทศต้นทาง รวมถึงต้องระบุตัวตนของทุกองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานอย่างละเอียด นอกจากนี้ CBP ยังผลักดันให้ภาคเอกชนใช้เทคโนโลยีการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability Technology) เพื่อยืนยันแหล่งที่มาและเส้นทางของสินค้าอย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนผ่านจากการประเมินความเสี่ยงด้วยข้อมูลพื้นฐานไปสู่การตรวจสอบเชิงลึกในระดับรายการสินค้า

ข้อกำหนดใหม่นี้จะสร้างความท้าทายและเพิ่มภาระหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลครั้งใหญ่ให้กับผู้ประกอบการ ผู้นำเข้าจำเป็นต้องเร่งประเมินความพร้อมของระบบจัดการข้อมูลภายในองค์กร ว่าสามารถส่งข้อมูลของห่วงโซ่อุปทานในเชิงลึกตามที่ CBP เรียกร้องได้หรือไม่ ทั้งนี้ CBP ยังคงเปิดรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณะและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อร่างกฎหมายดังกล่าวจนถึงวันที่ 1 ธันวาคม 2569 (2026) เพื่อนำข้อมูลไปประเมินผลกระทบก่อนเข้าสู่ขั้นตอนการพิจารณาใช้บังคับทางกฎหมายต่อไป

อ้างอิง

Thomson Reuters. “CBP Supply Chain Visibility Requirements: Is Your Data Ready to Show It?”, September 2, 2026.

<https://tax.thomsonreuters.com/blog/cbp-supply-chain-visibility-requirements-is-your-data-ready-to-show-it/>.

รายงานความเคลื่อนไหว

จากสำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากร ณ กรุงบรัสเซลส์

WCO และศุลกากรอุซเบกิสถาน จัดการประชุม Global Canine Forum ครั้งที่ 7

เมื่อวันที่ 7 - 9 กันยายน 2569 (2026) องค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization: WCO) ร่วมกับศุลกากรสาธารณรัฐอุซเบกิสถาน จัดการประชุมด้านฝึกสุนัขดมกลิ่นระดับโลก หรือ Global Canine Forum ครั้งที่ 7 ณ กรุงทาชเคนต์ โดยมีพนักงานศุลกากร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ดูแลสุนัขดมกลิ่นมากกว่า 150 คน จาก 50 ประเทศ พร้อมด้วยตัวแทนจากองค์การระหว่างประเทศกว่า 15 แห่งเข้าร่วม งานดังกล่าวจัดขึ้นควบคู่กับการเฉลิมฉลองวาระครบรอบ 30 ปี ของศูนย์ฝึกสุนัขแห่งอุซเบกิสถาน ถือเป็นการจัดงานประชุมขนาดใหญ่ของ WCO เป็นครั้งแรกในภูมิภาคเอเชีย

ประเด็นสำคัญของการประชุมครั้งนี้ คือ การฝึกสุนัขในโครงการตรวจจับยาเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic Drugs Detection Project: SDDP) เพื่อรับมือกับภัยคุกคามจากยาเสพติดสังเคราะห์ที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ WCO ยังได้นำเสนอและผลักดันให้ประเทศสมาชิกปรับใช้คำแนะนำจากเอกสารสำคัญ 2 ฉบับที่ได้รับการรับรองเมื่อเดือนมิถุนายน 2569 (2026) ได้แก่ 1. คู่มือแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับโครงการฝึกสุนัขศุลกากรดมกลิ่น (Best Practice Compendiums for Canine Programmes) และ 2. มาตรฐานการรับรองศูนย์ฝึกสุนัขระดับภูมิภาคของ WCO (Accreditation Standards for WCO Regional Dog Training Centres) เพื่อสร้างกรอบการทำงานให้มีมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก

ทั้งนี้ Mr. Ian Saunders เลขาธิการ WCO ได้เน้นย้ำว่า การปราบปรามเครือข่ายลักลอบขนส่งของผิดกฎหมาย จำเป็นต้องใช้เครื่องมือทางศุลกากรทั้งหมดอย่างเต็มศักยภาพ และทักษะเฉพาะทางของสุนัขดมกลิ่นและผู้ควบคุม (Handler) นั้นเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการกิจดังกล่าว โดยการประชุมครั้งนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าประสิทธิภาพของหน่วยสุนัขศุลกากรไม่ได้ขึ้นอยู่กับระบบการฝึกฝนที่ดีเพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญ การกำหนดมาตรฐานร่วมกัน และความร่วมมือระหว่างประเทศที่เข้มแข็งเพื่อการพัฒนาแนวปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทในห่วงโซ่อุปทานอยู่เสมอ

อ้างอิง

WCO. "7th WCO Global Canine Forum Strengthens International Cooperation Against Illicit Drug Trafficking.", September 16, 2026.
<https://www.wcoomd.org/en/media/newsroom/2026/september/7th-wco-global-canine-forum-strengthens-international-cooperation.aspx>.

ข่าวกิจกรรมสำนักงาน

งานเลี้ยงรับรองเนื่องในโอกาสวันชาติมาเลเซีย

เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2569 นางสาวราลี รัตนปิณฑะ อัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร) นายภิสร์รัฐ นิลพันธ์ อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายศุลกากร) และนายอศวรรฐน์ เกิดสังข์ เลขานุการเอก (ฝ่ายศุลกากร) เข้าร่วมงานเลี้ยงรับรองเนื่องในโอกาสวันชาติมาเลเซีย ณ โรงแรม The Hotel กรุงบรัสเซลล์ โดยมี Dato' Mohd Khalid Abbasi Abdul Razak เอกอัครราชทูตมาเลเซีย ณ กรุงบรัสเซลล์ เป็นประธาน ในการนี้ นางกาญจนา ภัทรโชค เอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลล์ Mr. Ricardo Trevino Chapa รองเลขาธิการองค์การศุลกากรโลก (WCO) เอกอัครราชทูตประเทศอาเซียน รวมถึงผู้ช่วยทูตศุลกากรจากประเทศต่าง ๆ เป็นแขกผู้มีเกียรติเข้าร่วมงานดังกล่าวด้วย

กิจกรรม WTO Trade and Tech Day 2026 ณ องค์การการค้าโลก

เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2569 นางสาวราลี รัตนปิณฑะ อัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร) เป็นผู้แทนกรมศุลกากร เข้าร่วมการเสวนาหัวข้อ “Leveraging AI to reduce Trade Costs” ในกิจกรรม WTO Trade and Tech Day 2026 ณ องค์การการค้าโลก (WTO) นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส

การเสวนาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกรณีศึกษาของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการลดต้นทุนทางการค้า จากมุมมองของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อหาโอกาสการพัฒนาในประเด็นดังกล่าวสำหรับประเทศกำลังพัฒนา โดยมีอัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร) เป็นผู้แทนจากหน่วยงานศุลกากร Mr. William Petty ตำแหน่ง Global Head of Product Development บริษัท Maersk Trade & Customs Consulting เป็นผู้แทนภาคการขนส่งโลจิสติกส์ และ Mr. Peter Swartz ตำแหน่ง Co-founder and Chief Science Officer บริษัท Altana เป็นผู้แทนภาคการพัฒนา AI

ในการนี้ อัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร) ได้นำเสนอว่ากรมศุลกากรมีแผนที่จะพัฒนาระบบ AI ใน 3 ด้านหลัก คือ

1. **ฐานข้อมูลด้านราคาศุลกากร (AI Fair Value range)** ซึ่งใช้แบบจำลอง Machine Learning รวมข้อมูลธุรกรรมจากแพลตฟอร์ม ราคาตลาดโลก และประวัติการนำเข้า เพื่อสร้างช่วงราคาที่เหมาะสมรายสินค้าแบบทันเหตุการณ์ และแจ้งเตือนเมื่อมีการสำแดงราคาต่ำกว่าช่วงดังกล่าว
2. **การจับคู่ภาพกับใบขนสินค้าด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI Image-to-Declaration Matching)** ซึ่งต่อยอดจากเครื่องเอกซเรย์ที่มีอยู่แล้ว ให้ตรวจสอบว่าสินค้าตรงกับรายการที่สำแดงหรือไม่โดยอัตโนมัติ
3. **ระบบวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Data Lake)** ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์ความเสี่ยงแบบมีพลวัต (Dynamic Risk Profiling) ในลำดับต่อไป

ทั้งนี้ อัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร) ได้เน้นย้ำว่าการพัฒนา AI ในหน่วยงานศุลกากร จำเป็นต้องอาศัยทั้งข้อมูลที่มีคุณภาพจากผู้ประกอบการ ความเชี่ยวชาญของพนักงานศุลกากรในการฝึกฝน AI และการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงานภาครัฐ

ข่าวกิจกรรมสำนักงาน

การประชุมคณะกรรมการบริหารทีมประเทศไทย
ประจำกรุงบรัสเซลส์ ครั้งที่ 4/2569

เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2569 นางสาวราลี รัตนปิณฑะ อัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร) และนายภิสวรรค์รัฐ นิลพันธ์ อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายศุลกากร) เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการบริหารทีมประเทศไทยประจำ กรุงบรัสเซลส์ ครั้งที่ 4/2569 โดยมีนางกาญจนา ภัทรโชค เอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์ เป็นประธาน

ที่ประชุมได้ติดตามพัฒนาการและกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนความสัมพันธ์ไทย-เบลเยียม ไทย-ลักเซมเบิร์ก และไทย-สหภาพยุโรป รวมทั้งติดตามความคืบหน้าการเจรจาความตกลงการค้าเสรี ไทย-สหภาพยุโรป (Thai-EU FTA) และความร่วมมือด้านการเงินเพื่อความยั่งยืนไทย-อียู ในการนี้ อัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร) ได้รายงานผลการประชุมคณะมนตรีความร่วมมือทางศุลกากร (Customs Co-operation Council Sessions) ครั้งที่ 147/148 ผลการเข้าร่วมกิจกรรม WTO Trade and Tech Day 2026 ณ สำนักงานใหญ่องค์การการค้าโลก (WTO) และแผนการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ 2570

ในโอกาสนี้ เอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์ ได้นำคณะไปศึกษาดูงาน ณ KU Leuven Research & Development เมืองลูเวิน เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติและประสบการณ์ของเบลเยียมในการส่งเสริมระบบนิเวศ นวัตกรรม การบริหารจัดการงานวิจัย และการนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีจากภาควิชาการไปต่อยอด ในเชิงพาณิชย์

ข่าวกิจกรรมสำนักงาน

**พิธีบำเพ็ญกุศลสวดมวาร อุทิศถวายเป็นพระกุศลแด่
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี
กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา**

เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2569 นางสาวบราลี รัตนปิณฑะ อัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร) และนายภิสสรค์รัฐนิลพันธ์ อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายศุลกากร) พร้อมด้วยผู้สมรส เข้าร่วมพิธีบำเพ็ญกุศลสวดมวาร (ครบ 100 วัน) เพื่ออุทิศถวายเป็นพระกุศลแด่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ณ วัดฉัฏฐมปิที่ป เมืองแมเคอเลิน เบลเยียม โดยสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลล์ ร่วมกับวัดไทยและพสกนิกรชาวไทยในเบลเยียมเป็นเจ้าภาพ

การประชุมคณะกรรมการบริหาร (ทีมประเทศไทย) ในเนเธอร์แลนด์ ครั้งที่ 1/2569

เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2569 นางสาวราลี รัตนปิณฑะ อัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร) และนายภิสวรรค์รัฐนิลพันธ์ อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายศุลกากร) เข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการบริหาร (ทีมประเทศไทย) ในเนเธอร์แลนด์ ครั้งที่ 1/2569 ณ ทำเนียบเอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮก โดยมีนายอลี มัมณี เอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮก เป็นประธาน

ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับพัฒนาการสำคัญทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจในเนเธอร์แลนด์ ผลการดำเนินงานของทีมประเทศไทยในปีงบประมาณ 2569 และแผนการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานในปีงบประมาณ 2570 โดยอัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร) ได้รายงานความคืบหน้าล่าสุดของการปฏิรูปสหภาพศุลกากรยุโรป (EU Customs Reform) ที่ประมวลกฎหมายศุลกากร (Union Customs Code: UCC) ฉบับใหม่ของ EU มีผลใช้บังคับอย่างเป็นทางการแล้ว

จากนั้น ในวันที่ 22 กันยายน 2569 เอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮก ได้นำคณะไปศึกษาดูงานที่บริษัท Damen Shipyards ซึ่งเป็นบริษัทเนเธอร์แลนด์ที่มีชื่อเสียงด้านการต่อเรือในระดับโลก ในการนี้ คณะได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งแสวงหาโอกาสความร่วมมือและการลงทุนต่อไปในอนาคต

กิจกรรม Working Dinner กับเลขาธิการ WCO อธิบดีกรมศุลกากรเบลเยียม และผู้บริหาร DHL Global

เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2569 นางสาวราลี รัตนปิณฑะ อัครราชทูต (ฝ่ายศุลกากร) ได้เรียนเชิญ Mr. Ian Saunders เลขาธิการองค์การศุลกากรโลก (WCO) Mr. Kristian Vanderwaeren อธิบดีกรมศุลกากรเบลเยียม และ Ms. Asha Menon ตำแหน่ง Vice President for Global Customs Regulatory Affairs บริษัท DHL Global เข้าร่วมกิจกรรม Working Dinner เพื่อกระชับความสัมพันธ์และเสริมสร้างความร่วมมือทางศุลกากร ในงาน A Journey Through Royal Thai Tastes ของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์

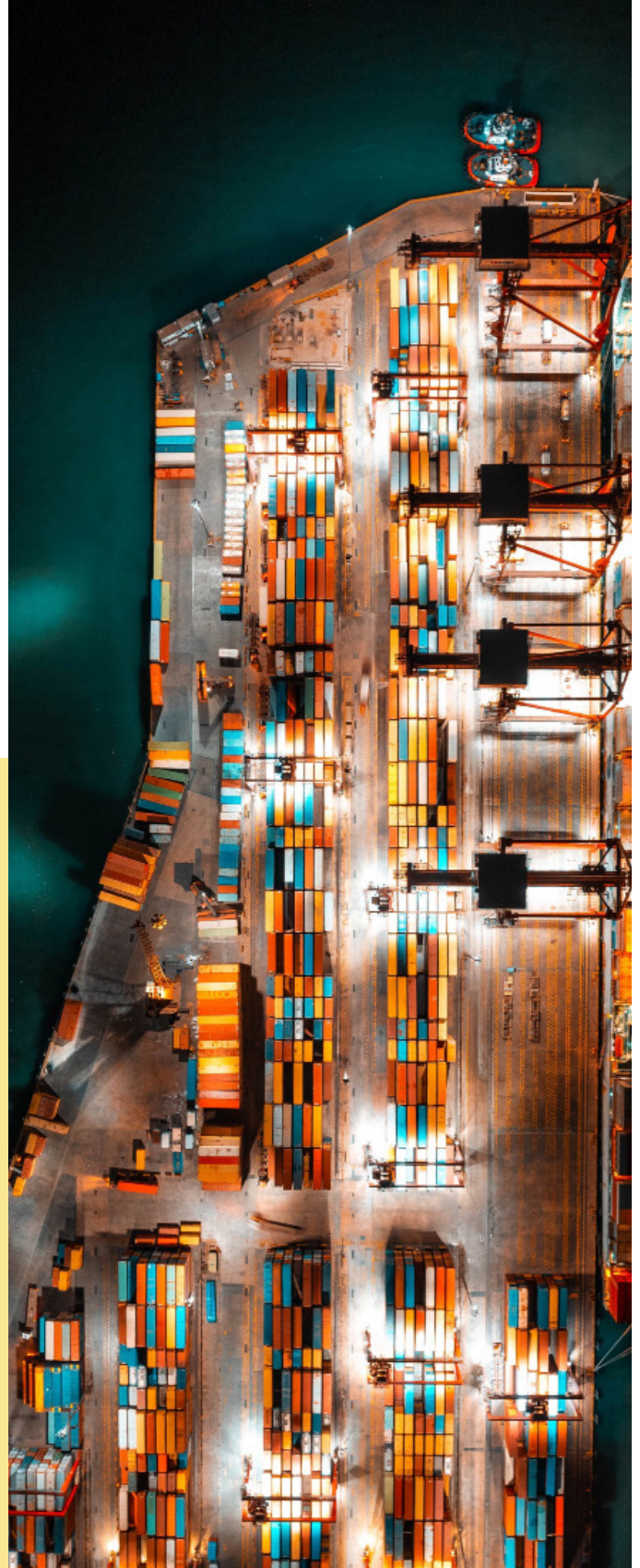
CPMU NEWS

Customs Policy Monitoring Unit

Office of Customs Affairs
Royal Thai Embassy Brussels

Drève du Rembucher 89
1170 Brussels, Belgium
Tel. +32 2 660 57 59

Email: thaicustoms@thaicustoms.be
<http://brussels.customs.go.th>

© Tom Fisk, Pexels